

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: ICES:n tieteelliset neuvot Itämeren kalakantojen TAC:sta vuodelle 2023

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: ICES:n tieteelliset neuvot Itämeren kalakantojen TAC:sta vuodelle 2023 (E 72/2022 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- kalatalousneuvos Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ympäristöministeriö
- Luonnonvarakeskus
- Kalatalouden Keskusliitto
- Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- Tornio-Muoniojokiseura ry
- WWF Suomi

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES antoi 31.5.2022 neuvonsa vuoden 2023 kalastuskiintiöistä Itämeren kalakannoille. Neuvo muodostaa perustan ehdotukselle, jonka komissio tulee antamaan vuoden 2023 kalastusmahdollisuuksista.

Valiokunnan lausunto MmVL 18/2022 vp

Valtioneuvoston kanta

Peruskanta

Valtioneuvosto kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2023 siten, että kalakantoja hyödynnetään kestävää enimmäistuottoa (Maximum Sustainable Yield, MSY) koskevan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti.

Kalastusmahdollisuudet tulee siten vahvistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevan monivuotisen suunnitelman ja ICES:n niitä koskevan uusimman tieteellisen neuvon perusteella.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC

ICES toistaa neuvonsa vuodelle 2022, jonka mukaan sekä kaupallisen että vapaa-ajan kalastuksen lohisaaliin meren sekakantakalastuksessa tulisi olla nolla kalaa myös vuonna 2023. Pohjoisella-Itämerellä, Ahvenanmerellä, Saaristomerellä ja Pohjanlahdella (leveyspiirin 59°30'N pohjoispuolella osa-alueilla 29N, 30 ja 31) voidaan neljän merimailin sisäpuolella kutuvaelluksen aikana (toukokuun alun ja elokuun lopun välisenä aikana) kuitenkin kalastaa kohdennetusti enintään 75 000 lohta.

ICES:n neuvon perusteella lohen sekakantakalastus Itämeren pääaltaalla leveyspiirin 59°30'N eteläpuolella tulisi edelleen pitää kiellettynä heikkojen lohikantojen elvyttämiseksi. Kielto koski myös alueella harjoitettavaa lohen vapaa-ajankalastusta. Vuodelle 2022 tehtiin tätä koskeva ratkaisu, mutta lohen vapaa-ajankalastuksessa sallittiin yhden eväleikatun lohen pitämisen kalastajaa ja päivää kohden. Valtioneuvosto pitää tieteellisen neuvon mukaisen kalastuskiellon asettamista Itämeren pääaltaalle erittäin tärkeänä.

Valtioneuvosto kannattaa ICES:n neuvon mukaista ratkaisua vuodelle 2023 siten, että lohisaalis osa-alueilla 29N, 30 ja 31 olisi ICES:n esittämä enintään 75 000 lohta. Vähimmäisratkaisuna voidaan kuitenkin hyväksyä vuonna 2022 tehtyä ratkaisua vastaava järjestely, jonka mukaan vuoden 2022 TAC kaupalliselle kalastukselle asetettiin 63 811 loheksi siten, että muut Itämeren jäsenvaltiot sitoutuivat siirtämään hyödyttömiksi tulleet lohikiintiönsä tarvittavilta osin ylläpitämään Suomen (ja Ruotsin) rannikkokalastusta.

Valtioneuvosto edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot edelleen valvovat, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta ja että lohenkalastuksen edellä mainittua kieltoa Itämeren pääaltaalla noudatetaan.

Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että Itämerelle saadaan lohen monivuotinen suunnitelma.

Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

Valiokunnan lausunto MmVL 18/2022 vp

Suomenlahden lohien TAC

ICES:n neuvon mukaan kalastuksen kokonaissaaliin merellä ei tulisi ylittää 11 800 lohta. Tästä määrästä tulisi vähentää hylkeiden vahingoittamien lohien sekä vapautettujen alamittaisten (kuolleet) lohien määrä ja arvioitu raportoimaton saalis sekä Venäjän osuus (9,3 %).

Valtioneuvosto kannattaa Suomenlahden lohien TAC:n vahvistamista tieteellisen neuvon mukaisesti kuluvan vuoden tasolle 9 455 loheksi.

Pohjanlahden silakan TAC vuonna 2023

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja Fmsy vaihteluvälin alarajasta pistearvoon saakka (vaihteluväli 0,206 – 0,272, pistearvo 0,271) perusteella siten, että TAC olisi vähintään 80 047 tonnia ja enintään 102 719 tonnia (-28 % - -7,4 %).

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja Fmsy vaihteluvälin alarajasta pistearvoon saakka (vaihteluväli 0,15 – 0,26, pistearvon 0,21) perusteella siten, että TAC olisi vähintään 70 130 tonnia ja enintään 95 643 tonnia.

EU:n TAC muodostuisi vähentämällä Venäjän osuus (9,5 %, 9 086 tonnia) ja ottamalla huomioon Riianlahden ja pääaltaan välinen vaellus (95 643 – 9 086 (Venäjän osuus) - 3 211 (Riianlahdella pyydettävä pääaltaan silakka) + 794 (pääaltaalla pyydettävä Riianlahden silakka) = EU:n TAC esim. enintään 84 140 tonnia (+ 56 %).

Riianlahden silakkakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja Fmsy vaihteluvälin (0,24 – 0,38) perusteella siten, että otetaan huomioon pääaltaan ja Riianlahden välinen vaellus.

Kilohailin TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja MSY-pistearvon 0,31 (vaihteluväli 0,22 – 0,41) perusteella siten, että TAC olisi 249 237 tonnia. TAC:n tasossa tulee ottaa huomioon Venäjän osuus (10,08 %) siten, että EU:n TAC olisi 224 113 tonnia (- 11 %).

Itäisen turskakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa ICES:n neuvoa siitä, että turskan kohdennetulle kalastukselle ei aseteta TAC:ia. Muussa kuin turskan kalastuksessa saatavalle turskan sivusaaliille olisi vahvistettava noin 600 tonnin TAC. Valtioneuvosto myös kannattaa nykyistä kuturauhoitusta (touko-elokuu) ja vapaa-ajankalastuksen kieltämistä turskan pääasiallisilla esiintymisalueilla.

Turskan sivusaaliskiintiön kohdennettu käyttö osana tutkimuskalastusta olisi sallittava, jotta turskakannan tilan kehitystä voidaan arvioida. Vaihtoehtoisesti tulee sallia turskaan kohdentuva pie-

Valiokunnan lausunto MmVL 18/2022 vp

nimuotoinen kalastus alle 12 metrin pituisilla muita kuin trooleja käyttävillä kalastusaluksilla läntisen silakan vuotta 2022 koskevan ratkaisun mukaisesti.

Lisäksi Suomen kannalta on tärkeää, että jäsenvaltiot uudestaan sitoutuvat turskaa koskeviin kiintiövaihtoihin niin, että turska ei muodostu pullonkaulalajiksi niille jäsenvaltioille, joiden turska-kiintiöt ovat pienet.

Läntisen turskakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon perusteella siten, että kaupallisen kalastuksen ja vapaa-ajankalastuksen yhteissaalis olisi enintään 943 tonnia. Kohdennettu kalastus ja kalastuskuolevuus on syytä pitää mahdollisimman alhaisella tasolla.

Meritaimen

Valtioneuvosto kannattaa sitä, että meritaimenen kalastuskieltoa jatketaan myös vuonna 2023 neljää meripeninkulmaa kauempana perusviivoilta mitattuna

Yhteisymmärryksen saavuttamiseen tarvittava neuvotteluvara

Valtioneuvosto on valmis hyväksymään sellaisia neuvotteluprosessin aikana esille tulevia ratkaisuja, jotka ovat ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kalastuksen ja varovaisuusperiaatteen mukaisia sekä ovat tarpeen poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi neuvostossa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) suositukset Itämeren suurimmista sallituista saaliista (TAC) muodostavat perustan alkusyksystä annettavalle komission ehdotukselle vuoden 2023 kalastuskiintiöistä. ICES:n toukokuussa 2022 antama tieteellinen neuvo kattaa kaikki keskeiset Itämeren kalakannat. Viime vuosina tiettyjen kalakantojen arviointiin on liittynyt ongelmia ja ICES:n tieteellinen neuvo on osin viivästynyt. Valiokunta pitää myönteisenä, että kalakantoja koskevan sääntelyn pohjana on tänä vuonna käytettävissä oikea-aikaista ja luotettavaa tieteellistä tietoa. Valiokunta pitää valtioneuvoston kannan mukaisesti tärkeänä lähtökohtana kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vahvistamalla kalakantoja ICES:n uusimman tieteellisen neuvon perusteella ja siten, että kalakantoja hyödynnetään niiden kestävää enimmäistuottoa koskevan tavoitteen ja monivuotisen suunnitelman perusteella.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen osalta ICES toistaa vuotta 2022 koskeneen neuvonsa ja katsoo, että pääaltaalla sekä kaupallisen että vapaa-ajankalastuksen lohisaaliin meren sekakantakalastuksessa tulisi olla nolla kalaa myös vuonna 2023. Vuoden 2022 lohienkalastuksen osalta päädyttiin lopulta sallimaan vapaa-ajankalastuksessa yhden eväleikatun lohien pitäminen kalastajaa ja päivää kohden. Valiokunta toteaa, että Itämeren pääaltaan lohienkalastuksen täyskielto voi auttaa vahvistamaan heikkoja pääaltaan lohikantoja ja toisaalta lisätä Pohjanlahden lohijoista peräisin olevien lohien vaellusta Suomen ja Ruotsin rannikoille ja jokiin. Valiokunta pitää valtio-

Valiokunnan lausunto MmVL 18/2022 vp

neuvoston kannan mukaisesti tärkeänä tieteellisen neuvon mukaisen kalastuskiellon asettamista Itämeren pääaltaalle. Valiokunta korostaa samalla aiempien vuosien tapaan, että kalastusta Itämerellä tulee valvoa tehokkaasti ja että Suomen tulee edelleen jatkaa toimia lohen monivuotisen hoitosuunnitelman saamiseksi Itämerelle ja vaelluskalakantojen nousun edistämiseksi lohijoissa hallitusohjelman mukaisesti. Valiokunta toteaa, että lohen vapaa-ajankalastuksella on tärkeä merkitys kalastusmatkailun parissa toimiville yrityksille ja aluetaloudelle, ja monivuotinen hoitosuunnitelma on tärkeä myös kalastusmatkailun toimintaedellytysten ja tulevaisuuden turvaamiseksi.

ICES:n neuvon mukaisesti Pohjanlahden rannikolla tapahtuva lohenkalastus voisi vuonna 2023 jatkua siten, että kalastuskuolevuus vapaa-ajankalastus mukaan lukien ei kokonaisuudessaan ylitä 75 000:ta lohta. Pohjanlahden luonnonlohikantojen nykytila on pääsääntöisesti hyvä, ja niiden arvioidaan kestävän ICES:n suosituksen mukaisen kalastuksen. Valtioneuvoston kannan mukaan Suomi kannattaa tieteellisen neuvon mukaista ratkaisua ja voi vähimmäisratkaisuna hyväksyä myös vuoden 2022 tilannetta vastaavan järjestelyn. Tällä järjestelyllä viitataan siihen, että muut Itämeren jäsenvaltiot sitoutuivat vuonna 2022 siirtämään hyödyttömiksi tulleet lohikiintiönsä tarvittavilta osin Suomen ja Ruotsin rannikkokalastuksen käyttöön. Valiokunta toteaa, että järjestely oli Suomen rannikkokalastukselle tärkeä. Lohenkalastus toimii perustana muullekin kalastukselle, ja lohen kalastusmahdollisuuksien pienentyminen heikentäisi rannikkokalastuksen toimintaedellytyksiä.

Pohjanlahden silakkakantaa koskeva tieteellinen neuvo ja sen seurauksena myös silakanpyynnille asetettu kiintiö ovat vaihdelleet voimakkaasti viime vuosina. Vuodelle 2021 asetettiin ensin hyvin alhainen kiintiö, jota tarkistettiin olennaisesti myöhemmin, ja kiintiötä nostettiin myös vuodelle 2022. Tieteellisen neuvon perusteella silakoiden kunto on heikentynyt ja kookkaampien silakoiden kasvu on heikentynyt huomattavasti. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan ilmiön syy ei ole kalastuksessa vaan todennäköisesti ravintoverkon kehityskuluissa. Valiokunta pitää tärkeänä, että tutkimuksin selvitetään syitä silakoiden heikentyneeseen kasvuun. Valtioneuvoston selvityksessä esitetyn vaikutusarvion mukaan ICES:n tieteellisten neuvojen toteutuminen aiheuttaisi kielteisiä vaikutuksia silakan kalastukseen Pohjanlahden kiintiöalueella, jonka kiintiömäärä vähenisi Suomessa. Kiintiövähennysten vaikutuksia vaimentaa se, että Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan kiintiömäärä hieman suurensi. Valiokunta katsoo valtioneuvoston kannassa esitetyllä tavalla, että Pohjanlahden silakkakiintiö tulee asettaa ICES:n neuvonannon mukaisesti, mutta korostaa samalla, että suuria vuosittaisia vaihteluita kiintiön tasossa tulee ammattikalastuksen edellytysten turvaamiseksi pyrkiä välttämään.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto MmVL 18/2022 vp

Helsingissä 21.6.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Jenna Simula ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina